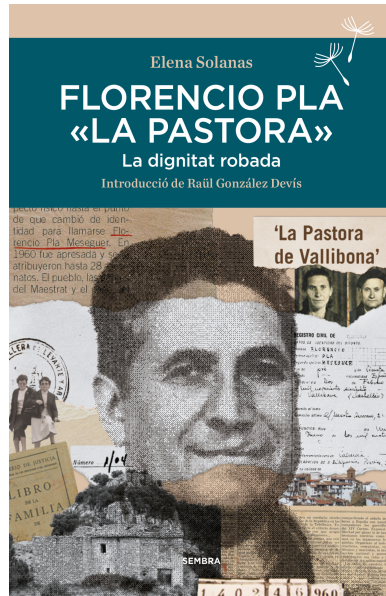

El relat familiar

Autoria: Elena Solanas

Introducció de Raül González Devís

Títol: *Florencio Pla, La Pastora. La dignitat robada*

Editorial: Sembra Llibres, València, 2023

96 pàgines

Des de fa uns anys, la història de Florencio Pla Meseguer ha anat suscitat gran interès per part d'investigadors i de creadors pertanyents a l'àmbit de la memòria històrica. El recorregut d'aquestes narratives (historiogràfiques o literàries) han permés superar el mite de La Pastora i recompondre la figura personal i política de qui fora considerat un dels maquis més perillosos i més perseguits per la repressió franquista a terres de Castelló. Raons no en faltaven: Florencio Pla Meseguer havia determinat la seua identitat de gènere com a home, abandonant el nom de Teresa (Teresita, Teresot) i reclamant el nom de Florencio, i s'havia unit a la resistència antifranquista dels maquis. Fugir a les muntanyes per la seua intersexualitat va ser una reacció coherent degut a la intolerància dels esquemes culturals, científics i polítics de l'Espanya franquista. Per eixa raó es va integrar en l'Agrupació de Guerrillers de Llevant i Aragó (AGLA), va ser detingut, condemnat a mort i empresonat per deset anys fins al seu alliberament en 1977.

Com si es tractara d'un fenomen "freak", les autoritats de l'ordre franquista el varen sotmetre a constants humiliacions exposant els seus genitals, i operaren una repressió específica per la seua condició d'intersexual. A més, l'imaginari popular va ser alimentat amb un verí ple de sospites i llegendes que varen conformar un mite sobre La Pastora absolutament delirant: un guerriller d'una extremada crueltat, d'una sexualitat immoral i d'una perillositat inusitada, que la Guàrdia Civil (afortunadament...) havia capturat per salvar la població. De fet, va córrer el mot popular "Viva la Guardia Civil / que ha atrapado a la Pastora, / mujer de bajos instintos, / fea, mala y pecadora".

Com deiem, des del món artístic i històriogràfic s'ha anat deconstruint el relat popular i la versió oficial franquista al voltant de la Pastora. Gràcies a ficcions com les d'Alicia Giménez Barlett (Premi Nadal 2011 amb *Donde nadie te encuentre*, sobre Florencio Pla Meseguer) i altres escriptors i escriptores, grups musicals, companyies de teatre o estudiosos com José Calvo Segarra i molts altres, la història de Florencio Pla Meseguer ha abandonat l'aura de les llegendes per encarnar-se en una vida política i sexualment disident que ens ofereix un retrat profund de les formes de la repressió franquista.

Mancava, no obstant, el relat familiar. Per això Elena Solanas ha publicat *Florencio Pla, La Pastora. La dignitat robada* (Sembra Llibres, 2023), amb pròleg de l'historiador Raül González Devís, que contextualitza amb les eines de la història la figura de Florencio Pla Meseguer en la lluita dels maquis. L'obra d'Elena Solanas, neboda neta de Florencio Pla, suposa un tribut a qui ha sabut reescriure la història del seu oncle i una reivindicació de la memòria familiar.

Separant-se de l'escriptura biogràfica, que deixa a especialistes i creadors, l'interés del llibre radica en la reafirmació de l'autora de la seua genealogia, la reivindicació d'un llegat familiar que va trencar el franquisme i que inclús va tractar d'intoxicar per a la posteritat: davant la idea de que la família el va rebutjar per la seua condició sexual, Elena Solanas revela que la família fou deliberadament apartada de La Pastora, inclús fent-li creure que havia mort. Eixe és, precisament, l'impuls de l'escriptura d'Elena Solanas: recuperar un lligam familiar que se li va negar i impulsar la memòria del seu oncle des del moviment associatiu, l'activisme i ara l'escriptura. El text està farcit de referències culturals i acadèmiques (obres literàries, estudis, jornades d'estudis sobre les activitats dels maquis molt arrelades al territori), tot i comptant amb la valoració de

CAR ACT ERS

l'autora (en sentit negatiu en contades -i merescudes- ocasions; en sentit positiu la gran majoria). S'entén, en eixe sentit, la tendència a la gratitud que expressa de manera explícita en diverses ocasions i el relat de l'impacte en cadascun dels actes, jornades i vetlades culturals on el nom de la Pastora era restablert.

En definitiva, *Florencio Pla, La Pastora. La dignitat robada* insisteix en l'humanització d'un maquis repressaliat de manera brutal i reivindica un llegat allunyat de la morbositat, l'estigmatització i la descontextualització de la seua activitat política.

José Martínez Rubio